

Kerndocument vaccinatie Q-koorts 2010

Waarom vaccineren?

Q-koorts is een zoönose (een ziekte die van dier op mens overdraagbaar is). Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii*. Tot 2007 werden in Nederland jaarlijks ongeveer twintig gevallen van Q-koorts bij mensen vastgesteld. Vanaf 2007 steeg het aantal zieken snel. In 2009 zijn ongeveer 2300 mensen ziek geworden. Om te voorkomen dat er dit jaar weer veel Q-koortspatiënten zullen zijn, neemt de overheid maatregelen. De belangrijkste maatregel om besmettingen bij mensen de komende jaren te voorkomen is het vaccineren van schapen en geiten.

Het vaccin

Het vaccin tegen Q-koorts wordt in Frankrijk geproduceerd en wordt in Frankrijk ook gebruikt voor geiten en schapen. Het vaccin is geschikt voor geiten en schapen vanaf 3 maanden oud. Het vaccin mag niet gebruikt worden bij drachtige dieren, omdat het effect van het vaccin bij drachtige dieren niet bekend is. Daarom moet u de dieren vaccineren ten minste twee weken vóórdat u deze laat dekken. Als de dieren voor het eerst gevaccineerd worden, moet dit twee keer gebeuren (met 3 weken tussentijd). Als de dieren vorig jaar al gevaccineerd zijn, hoeven ze nog maar eenmaal gevaccineerd te worden. Per vaccinatie krijgen geiten een dosis van 2 ml en schapen een dosis van 1 ml.

Als besmette dieren worden gevaccineerd daalt de uitscheiding van bacteriën en wordt de kans op verwerpen (abortus) veel kleiner. Als dieren al besmet zijn op het moment van vaccinatie, raakt het dier de besmetting echter niet kwijt. Het vaccin kan dieren dus niet genezen. Als niet besmette dieren gevaccineerd worden is de kans kleiner dat ze alsnog besmet worden.

Het vaccin tegen Q-koorts wordt betaald door de overheid, zowel bij verplichte als bij vrijwillige vaccinatie. De dierenartskosten moeten betaald worden door de dierhouder zelf.

Verplichte vaccinatie

De vaccinatie tegen Q-koorts is verplicht voor geiten en schapen in de volgende groepen:

- Melkleverende geiten- en schapenbedrijven (ook bedrijven met minder dan 50 schapen en/of geiten)
- Geiten en schapen op opfokbedrijven die bedoeld zijn voor de melkproductie
- Geiten- en schapenbedrijven met een publieksfunctie:
 - Kinderboerderijen
 - Zorgboerderijen
 - Dierentuinen
 - Bedrijven die lammetjesaaidagen willen organiseren
- Rondtrekkende kuddes
- Gehouden schapen en geiten in natuurgebieden

Afhankelijk van adviezen van deskundigen en de beschikbaarheid van het vaccin kan de vaccinatieplicht ook uitgebreid worden naar andere groepen (bijvoorbeeld vleesschapen).

De dieren op melkleverende bedrijven en op opfokbedrijven moeten gevaccineerd zijn voor 1 juni 2010. Voor bedrijven die lammetjesaaidagen willen organiseren geldt dat de dieren gevaccineerd moeten zijn voor de lammetjesaaidag plaatsvindt. De overige groepen waarbij vaccinatie verplicht is, moeten vaccineren voor januari 2011. Geiten en schapen die voordat ze een jaar oud zijn afgevoerd worden naar de slacht, en niet gebruikt worden voor de fok, hoeven niet gevaccineerd te worden.

De eerste doses vaccin is geleverd, er kan dus begonnen worden met de grootschalige vaccinatiecampagne. De tweede doses wordt in april verwacht. De volgende leveringen komen naar verwachting tussen juni en november. De veehouders die verplicht moeten vaccineren worden doormiddel van een brief van de GD op de hoogte gesteld wanneer de vaccins voor hen binnen zijn. Kinderboerderijen, zorgboerderijen en dierentuinen krijgen als eerste de kans om te vaccineren. Daarna worden de niet-besmette melkleverende schapen- en geitenbedrijven

en de dieren op opfokbedrijven gevaccineerd. Bedrijven die in 2009 nog niet gevaccineerd hebben krijgen hierbij voorrang. Hierna zijn de andere bedrijven met een vaccinatieplicht aan de beurt. Als laatste komen de dierhouders die vrijwillig hun dieren willen vaccineren in aanmerking voor vaccin. Bij de verdeling van het vaccin wordt ook rekening gehouden met het verwachte einde van de lammerperiode, zodat alle dieren worden gevaccineerd na het lammeren.

Veehouders die verplicht zijn hun dieren tegen Q-koorts te laten vaccineren hebben eind februari een brief ontvangen van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD). Mensen die wel verplicht zijn om te vaccineren maar die geen brief ontvangen hebben (dit kan voorkomen omdat niet alle groepen eenduidig uit de database zijn te halen en niet alle groepen volledig in de databases staan), moeten zich melden bij de GD. Het formulier hiervoor staat op de website www.capraovis.nl. Dit aanmelden moet voor 1 april 2010 gebeuren.

Voor 1 april moet aan de GD gemeld worden:

- Het aantal gehouden schapen en geiten
- Het aantal schapen en geiten dat in 2008 of 2009 voor het eerst is gevaccineerd
- Het aantal schapen en geiten dat in 2010 voor het eerst gevaccineerd zal worden
- De maanden waarin de houder wenst de dieren te laten vaccineren
- Het verwachte einde van de lammerperiode

Advies: breng ook de dierenarts op de hoogte van de wens om te vaccineren.

Na elke vaccinatiedag moet u dit ook melden aan de GD. Dit moet binnen 3 werkdagen, met behulp van een door de GD beschikbaar gesteld formulier. Houdt bij welke dieren u wanneer heeft gevaccineerd. Na 1 april moet u de vaccinatie registreren in het Identificatie en Registratiesysteem schapen en geiten. Worden uw dieren voor die tijd gevaccineerd, dan moet u zelf een administratie bijhouden en na 1 april dit alsnog invoeren in I&R.

Vrijwillige vaccinatie

Alle geiten en schapen die niet vallen onder de vaccinatieplicht (zie onder 'Verplichte vaccinatie') mogen gevaccineerd worden op vrijwillige basis. Eerst zullen alle dieren worden gevaccineerd die vallen onder de vaccinatieplicht. Hierna komen dierhouders die vrijwillig hun dieren willen vaccineren in aanmerking voor vaccin. Mensen kunnen zich opgeven bij de GD als ze hun dieren vrijwillig willen vaccineren. Het formulier staat op de website: www.capraovis.nl. Advies: breng ook de dierenarts op de hoogte van de wens om te vaccineren. Ook dierhouders die hun geiten of schapen vrijwillig willen vaccineren moeten, binnen 3 werkdagen na de vaccinatie, doorgeven aan de GD hoeveel dieren gevaccineerd zijn. Registratie van vaccinatie in het I&R systeem is mogelijk vanaf 1 april, maar niet verplicht bij vrijwillige vaccinatie.

Meer informatie over Q-koorts is te vinden via www.gkoortsinnederland.nl. Aanvragen van de vaccinatie kan via de website van de GD: www.capraovis.nl. Ook via uw belangenorganisatie kunt u informatie krijgen over Q-koorts. Veehouders kunnen voor informatie en vragen over Q-koorts terecht bij het <http://www.hetInvloket.nl>

Vragen

- *Is er genoeg vaccin?*
In 2010 zijn er op dit moment 1,5 miljoen doses vaccin beschikbaar. Dit is ruim voldoende voor de verplichte vaccinatiecampagne. Het is echter niet voldoende om alle schapen en geiten in Nederland te vaccineren. Indien de overheid in 2010 extra vaccin ter beschikking heeft wordt de situatie opnieuw bekeken en wordt u hierover bericht.
- *Wat kost vaccineren, en wie betaalt dat?*
Het vaccin wordt door de overheid betaald. De kosten voor de dierenarts worden door de dierhouder zelf betaald. Deze kosten kunnen per dierenartspraktijk verschillen.

- *Hoe vaak moeten de dieren gevaccineerd worden?*
Als dieren voor het eerst gevaccineerd worden moet dit tweemaal met 3 weken tussentijd. Vervolgens moeten de dieren jaarlijks eenmaal gevaccineerd worden.
- *Waarom mogen drachtige dieren niet gevaccineerd worden?*
Het vaccin mag niet gebruikt worden bij drachtige dieren, omdat niet bekend is of het vaccin dan voldoende goed werkt. De veiligheid en werkzaamheid van het vaccin bij drachtige dieren zijn nog niet voldoende onderzocht. Dieren moeten daarom worden gevaccineerd tenminste twee weken voordat ze gedekt worden.
- *Kunnen gevaccineerde dieren nog besmet worden met de Q-koorts bacterie?*
Als besmette dieren worden gevaccineerd daalt de uitscheiding van bacteriën en wordt de kans op verwerpen (abortus) veel kleiner. Als dieren al besmet zijn op het moment van vaccinatie, raakt het dier de besmetting echter niet kwijt. Het vaccin kan dieren dus niet genezen. Als niet besmette dieren gevaccineerd worden is de kans kleiner dat ze alsnog besmet worden.
- *Kan ik dieren die al besmet zijn nog wel vaccineren?*
Als dieren al besmet zijn als ze gevaccineerd worden, raakt het dier de besmetting niet kwijt. Het vaccin kan dieren niet genezen. Wel daalt de uitscheiding van bacteriën en wordt de kans op verwerpen (abortus) veel kleiner.
- *Moeten hobbydieren ook verplicht gevaccineerd worden?*
Nee, hobbydieren hoeven niet verplicht gevaccineerd te worden. Er kan wel bij de GD een vrijwillige vaccinatie aangevraagd worden.
- *Mag ik mijn dieren ook vaccineren als ik geen UBN heb?*
Het is voor elke houder van geiten en schapen verplicht om een UBN te hebben. Vraag daarom zo snel mogelijk een UBN aan bij het LNV-Loket tel. 0800 22 333 22 (gratis) ma/vr 8.30 – 16.30 of via www.hetlnvloket.nl